

Téma 30 - Člověk a společnost

Společenský život není pro lidskou osobu něčím nepodstatným, vyplývá z důležité dimenze vlastní její přirozenosti: ze společenskosti. Lidská bytost může růst a uskutečňovat své povolání pouze ve spojení s ostatními.

20.01.2018

PDF ► Člověk a společnost

1. Lidská společenskost

Bůh nestvořil člověka jako „osamělého tvora“, ale chtěl, aby byl „tvorem společenským“ (srov. Gn 1, 27; 2, 18.20.23). Společenský život není pro lidskou osobu něčím nepodstatným, vyplývá z důležité dimenze vlastní její přirozenosti: ze společenskosti. Lidská bytost může růst a uskutečňovat své povolání pouze ve spojení s ostatními.¹

Tato přirozená společenskost je zjevnější ve světle víry, neboť existuje určitá podoba mezi niterným životem Nejsvětější Trojice a společenstvím (společnou jednotou, účastí), jež má být zřízeno mezi lidmi; všichni lidé bez rozdílu byli vykoupeni Kristem a jsou povoláni k jedinému a stejnému cíli.² Zjevení ukazuje, že lidská vztahovost má být otevřená vůči celému lidstvu a nikoho nemá vylučovat; má se vyznačovat naprostou nezištností,

neboť v bližním spatřuji již nejen mně rovnocenného člověka, ale živý obraz Boha, pro nějž mám být připraven vydat se až do krajnosti.³

Člověk je tedy „povolán být zde „pro“ jiné, stát se „darem“,“⁴ ačkoli se neomezuje jen na to; je povolán, nejen aby žil „s“ ostatními nebo „vedle“ ostatních, ale „pro“ ostatní, což znamená sloužit, milovat. Lidská svoboda „upadá, když se člověk oddává příliš pohodlnému životu a uzavírá se jakoby do krásné ulity“.⁵

Přirozený rozměr a nadpřirozené upevnění společenskosti nicméně neznamena, že lze společenské vztahy ponechat na pouhé spontánnosti: mnoho přirozených lidských vlastností (např. řeč) vyžaduje formaci a cvičení, mají-li být správně používány. Nejinak je tomu se společností: pro její rozvoj je zapotřebí osobní a kolektivní snahy.⁶

Společenská se neomezuje pouze na politické a obchodní aspekty, mnohem důležitější jsou vztahy založené na hluboce lidských aspektech: i v oblasti sociální je třeba klást na první místo duchovní prvek.⁷ Z toho vyplývá, že skutečná možnost budovat důstojnou společnost spočívá ve vnitřním růstu člověka. Dějiny lidstva neurčuje neosobní determinismus, ale interakce různých generací lidí, jejichž svobodné skutky vytváří sociální řád.⁸ To vše dokazuje potřebu klást zvláštní důraz na duchovní hodnoty a nezištné vztahy, které se rodí z ochoty k sebedarování atd., a to jako pravidlo osobního chování i jako organizační schéma společnosti.

Společenská navazuje na další lidskou vlastnost: radikální rovnost a vedlejší rozdíly mezi lidmi. Všichni lidé mají stejnou přirozenost a stejný původ, byli vykoupeni Kristem a jsou

povolání k účasti na stejné božské blaženosti: „Všichni tedy mají stejnou důstojnost“ (Katechismus, 1934).

Vedle této rovnosti existují i rozdíly, jichž je třeba si pozitivně vážit, nejsou-li špatné: „Takové rozdíly zapadají do plánu Boha, který chce, aby každý dostával od druhých, co potřebuje, a aby se ti, kteří mají zvláštní „hřivny“, dělili o jejich plody s těmi, kteří je potřebují“ (Katechismus, 1937).

2. Společnost

Lidská společenskost je uplatňována skrze ustanovení různých asociací zaměřených na dosažení různých cílů: „Společnost je souhrn osob organicky spojených jednotícím principem, který každou z nich přesahuje“ (Katechismus, 1880).

Lidské cíle jsou mnohačetné, stejně jako druhy spojení mezi lidmi: láska, etnická skupina, řeč, území, kultura

atd. Proto existuje široká škála institucí a asociací, které mohou být tvořené několika osobami jako rodina, nebo vzrůstajícím počtem lidí v míře postupující od nejrůznějších asociací, přes města, státy a mezinárodní společenství.

Některé společnosti jako rodina a občanská společnost odpovídají bezprostředněji lidské přirozenosti a jsou pro ni nezbytné; obsahují také kulturní prvky, které rozvíjí člověka v souladu s jeho přirozeností. Jiné vznikají ze svobodné iniciativy a odpovídají tomu, co by se dalo označit jako „kulturizace“ přirozeného sklonu člověka, který má být podporován (srov. Katechismus, 1882; Kompendium sociální nauky církve, 151).

Těsná vazba mezi osobou a společenským životem vysvětluje obrovský vliv společnosti na rozvoj, či úpadek člověka, který s sebou nese

chybně organizovaná společnost: chování lidí závisí určitým způsobem na společenském uspořádání, které je kulturním produktem.... Aniž bychom zredukovali lidskou bytost na anonymní prvek společnosti,⁹ je dobré připomenout, že plný rozvoj osoby a společenský pokrok se navzájem ovlivňují:¹⁰ mezi osobním a společenským rozměrem člověka není protiklad, ale komplementarita, jsou to dokonce dva rozměry v těsném spojení, které se navzájem posilují.

V tomto ohledu se působením hříchů lidí vytváří ve společnosti nespravedlivé struktury neboli *struktury hřichu*.¹¹ Tyto struktury jsou v rozporu se správným společenským řádem, ztěžují uplatňování ctností a usnadňují osobní hříchy proti spravedlnosti, lásce, čistotě atd. Mohou to být nemorální široce rozšířené zvyky (jako politická a ekonomická

korupce) nebo nespravedlivé zákony (jako ty, které povolují potrat) atd.¹²
Struktury zla musí být zničeny a nahrazeny spravedlivými strukturami.

Prostředkem zásadní důležitosti pro strhnutí nespravedlivých struktur a pokřesťanštění profesních vztahů a celé společnosti je snaha řídit se koherentním způsobem pravidly profesní morálky; tato snaha je navíc nezbytnou podmínkou pro posvěcování profesionální práce.

3. Autorita¹³

„Každá lidská společnost potřebuje autoritu, která ji řídí. Tato autorita má svůj základ v lidské přirozenosti. Je nezbytná k jednotě občanské společnosti. Jejím úkolem je všemožně zabezpečovat obecné dobro společnosti“ (Katechismus, 1898).

Protože sociabilita (společenská) je vlastnost charakteristická pro lidskou přirozenost, je z toho třeba vyvodit, že veškerá legitimní autorita pochází od Boha jako původce přirozenosti (srov. Řím 13, 1; Katechismus, 1899). Avšak „určení způsobu vlády a výběr vedoucích činitelů je ponechán svobodné volbě občanů“.¹⁴

Mravní oprávněnost autority nepochází od ní samé: je služebnicí Boha (srov. Řím 13, 4) a má být zaměřená na obecné dobro.¹⁵ Komu byla svěřena autorita, má ji vykonávat jako službu, uplatňovat distributivní spravedlnost, vyhýbat se protekcionářství a osobním zájmům, nejednat tyransky (srov. Katechismus, 1902, 2235 a 2236).

„Jestliže se veřejná autorita někdy může vzdát zákazu něčeho, co by jinak jako zakázané působilo větší škodu (srov. sv. Tomáš Akvinský,

Summa Theologiae, I–II, q. 96, a. 2), nikdy přece nemůže schvalovat, jakožto právo jednotlivců – i kdyby to byla většina společnosti – působit újmu jiným osobám tak, že se přitom potlačí základní právo těchto osob, totiž právo na život.“¹⁶ —

Co se týče politických systémů, „církev si váží systému demokracie, protože zajišťuje účast občanů na politickém rozhodování, zaručuje ovládaným možnost volit a kontrolovat své vlády“.¹⁷ —

Demokratické zřízení státu je součástí obecného dobra. Ale „hodnota demokracie stojí a padá s hodnotami, které tato vyjadřuje a rozvíjí. Nepochybně jsou to zvláště zásadní otázky důstojnosti každé lidské osoby, respektu vůči jejím posvátným a nezcizitelným právům“.¹⁸ — „Demokracie bez hodnot se snadno stane totalitarismem.“¹⁹ —

4. Obecné dobro

Obecným dobrem se rozumí „souhrn podmínek společenského života, které jak skupinám, tak jednotlivým členům dovolují úplnější a snazší dosažení vlastní dokonalosti“.²⁰

Obecné dobro se proto neskládá pouze z hmotného řádu, ale i z řádu duchovního (příčemž jsou oba řády propojené) a obsahuje „tři podstatné prvky“ (Katechismus, 1906):

– respektování osoby a její svobody;²¹

– snaha o společenský blahobyt a celkový lidský rozvoj;²²

– podporovat „mír, to znamená stálost a bezpečnost spravedlivého řádu“ (Katechismus, 1909).²³

Vzhledem k společenské přirozenosti člověka je dobro každého jednotlivce nutně spojeno s obecným dobrem, a to zase má být zaměřeno na rozvoj

osob (srov. Katechismus, 1905 a 1912).²⁴

Do sféry obecného dobra nespadá jen město nebo země. Existuje také „celosvětově obecné blaho. To vyžaduje organizaci společenství národů“ (Katechismus, 1911).

5. Společnost a transcendentní rozměr osoby

Společenskost se týká všech charakteristik osoby, a tudíž i jejího transcendentního rozměru. Hluboká pravda o člověku, z níž vyplývá jeho důstojnost, spočívá v tom, že člověk je obraz a podoba Boha a je povolán ke společenství s Ním;²⁵ Proto je „teologická dimenze neodmyslitelná jak pro výklad, tak i pro řešení dnešních problémů lidského soužití“.

26

To vysvětluje pošetilost společenských návrhů řešení, které

opomíjejí transcendentní rozměr. Ateismus – v jeho různých projevech – je jedním z nejvážnějších projevů naší doby a jeho následky jsou pro společenský život smrtelné.²⁷ Je to zvláště viditelné v současné době: s postupnou ztrátou náboženských kořenů určitého společenství se vztahy mezi jeho členy stávají vypjatějšími a násilnějšími, protože slábne či se dokonce ztrácí mravní síla jednat dobře.²⁸

Má-li mít společenský řád pevný základ, je zapotřebí absolutního základu, který nebude vydán na milost proměnlivým názorům či mocenským hrám; a jedině Bůh je absolutní základ.²⁹ Je proto třeba vyhýbat se oddělování a ještě více kontrapozici náboženského a společenského rozměru lidské osoby; ³⁰je třeba sladit následující dvě oblasti pravdy o člověku, které se vzájemně prolínají a podněcují: bezpodmínečné hledání Boha (srov.

Katechismus, 358 a 1721;

Kompendium sociální nauky církve, 109) a starost o bližního a svět, která je posilována teocentrickou dimenzí.

31

Pro rozvoj společnosti je následně neodmyslitelný duchovní růst: obnova společnosti čerpá z kontemplace. Setkávání s Bohem v modlitbě totiž vnáší do dějin tajemnou sílu, která proměňuje srdce, vede je k obrácení a stává se potřebnou energií pro přetvoření společenských struktur.

Usilovat o změnu společnosti bez vážně míněné osobní snahy je pro lidstvo klamem, který končí deziluzí a mnohdy silnou degradací života. „Nový společenský řád,“ který bude realistický, a proto vždy zlepšitelný, v současnosti vyžaduje rozšíření nezbytné technické a vědecké kompetence,³² mravní formaci a duchovní život; z toho pak vzejde

obnova institucí a struktur,³³ aniž by se zapomínalo na to, že snaha o vybudování spravedlivého společenského řádu člověka zušlechťuje.

6. Účast katolíků na veřejném životě

Podílet se na podporování obecného dobra, každý podle místa, které zaujímá, a úlohy, kterou zastává, je povinností „zakořeněnou v důstojnosti lidské osoby“ (Katechismus, 1913). „Nikdo se nesmí spokojit s čistě individualistickou etikou.“³⁴ Proto „se mají občané, pokud je to možné, činně účastnit veřejného života“ (Katechismus, 1915).³⁵

Právo a povinnost účastnit se veřejného života vyplývají z principu subsidiarity: „Nadřazená společnost nesmí zasahovat do vnitřního života podřízené společnosti tím, že by ji

oloupila o její pravomoci. Má ji nanejvýš podporovat a pomáhat jí k tomu, aby sladila své jednání s jednáním ostatních společenských sil s ohledem na obecné blaho.“³⁶

Tato účast se uskutečňuje především odpovědným plněním vlastních rodinných a profesionálních povinností (srov. Katechismus, 1914) a povinností vyplývajících ze zákonné spravedlnosti (jako např. placení daní).³⁷ Rovněž se uskutečňuje praktikováním ctností, zvláště ctnosti solidarity.

S ohledem na vzájemné závislosti osob a skupin má být účast na veřejném životě prováděna v duchu solidarity, chápaném jako povinnost vůči druhým.³⁸ Solidarita má být cílem a kritériem při organizování společnosti, ne pouhým moralizujícím přáním, ale výslovným a legitimním požadavkem člověka; světový mír závisí ve značné míře na

solidaritě (srov. Katechismus, 1939 a 1941).³⁹ Ačkoliv solidarita zahrnuje všechny lidi, z naléhavých důvodů může být tím potřebnější, čím těžší je něčí situace: jde o přednostní lásku k lidem v nouzi (srov. Katechismus, 1932, 2443–2449; Kompendium sociální nauky církve, 183–184).

Jako občané mají věřící stejné povinnosti a práva jako jejich spoluobčané; jako katolíci nesou zodpovědnost navíc (srov. Tit 3, 1–2; 1 Petr 2, 13–15).⁴⁰ Proto se „věřící laici nemohou vyhýbat účasti na politice“.⁴¹ Tato účast je zvláště potřebná, když je třeba dosáhnout toho, „aby požadavky křesťanského učení a života pronikly do sociálních, politických a hospodářských skutečností“ (Katechismus, 899).

Vzhledem k tomu, že občanské zákony jsou mnohdy v rozporu s učením církve, mají se katolíci snažit ve spolupráci s ostatními občany

dobré vůle tyto zákony opravit, a to vždy zákonnou cestou a s láskou.⁴² V každém případě mají své jednání upravit podle katolické nauky, i když by jim to mohlo způsobit nepříjemnosti, neboť je třeba mít na paměti, že více je třeba poslouchat Boha než lidi (srov. Sk 5, 29).

V posledku mají katolíci uplatňovat svá občanská práva a plnit své povinnosti; to se týká zvláště věřících laiků, kteří jsou povoláni k posvěcování světa zevnitř, iniciativně a zodpovědně, aniž by od hierarchie očekávali, že za ně bude řešit problémy s občanskými autoritami nebo jim bude radit, pro jaké řešení se mají rozhodnout.⁴³

Enrique Colom

Základní použitá literatura

– Katechismus katolické církve, 1877–1917; 1939–1942; 2234–2249

– Kompendium sociální nauky církve, 34–43; 149–151; 164–170; 541–574

Doporučená literatura

– Sv. Josemaría, Kristus Král. *Jít s Kristem*, 179–187

– Kongregace pro nauku víry, *Doktrinální nóta o některých otázkách vztahujících se na závazek a chování katolíků v politickém životě*, 24–XI–2002

1Srov. 2. vatikánský koncil, *Gaudium et spes*, 24–25; Kongregace pro nauku víry, instr. *Libertatis conscientia*, 32; Kompendium sociální nauky církve, 110.

2„Společenství s Ježíšem Kristem nás začleňuje do jeho způsobu bytí „za všechny“, a tak vytváří náš způsob bytí. Tento nový způsob bytí nás zavazuje a vnitřně angažuje k existenci pro druhé, což je nakonec

umožněno jen ve společenství s ním, takže my fakticky žijeme pro druhé, pro celek“ (Benedikt XVI., enc. *Spe salvi*, 30–XI–2007, 28).

3Srov. Jan Pavel II., enc. *Sollicitudo rei socialis*, 30–XII–1987, 40.

4Jan Pavel II., ap. list, *Mulieris dignitatem*, 15–VIII–1988, 7.

52. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 31.

6„Lidská společenskost neznamená automaticky společenství osob, sebedarování. Vlivem pýchy a sobectví v sobě člověk objevuje zárodky nespolečenskosti, individualistické uzavřenosti do sebe a špatného zacházení s druhými“ (Kompendium sociální nauky církve, 150).

7Srov. Benedikt XVI., enc. *Spe salvi*, 24 a.

8„Historicky existující společnost vzniká z provázání svobod všech lidí, kteří na ní působí a svými rozhodnutími přispívají buď k jejímu budování, nebo ničení“ (Kompendium sociální nauky církve, 163).

9„Počátkem, nositelem a cílem všech společenských institucí je a musí být lidská osoba“ (2. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 25). Srov. Pius XII., *Vánoční pozdrav*, 24–XII–1942: AAS 35 (1943) 12; Jan XXIII., enc. *Mater et magistra*: AAS 53 (1961) 453; Katechismus, 1881; Kompendium sociální nauky církve, 106.

10Srov. Jan Pavel II., enc. *Sollicitudo rei socialis*, 38; Katechismus, 1888; Kompendium sociální nauky církve, 62, 82 a 134.

11Srov. Jan Pavel II., enc. *Sollicitudo rei socialis*, 36.

12.„Mluví-li církev o okolnostech hříchu nebo označuje-li jako sociální hříchy některé jevy nebo společné zvyklosti sociálních skupin (...), ví a prohlašuje, že tyto sociální hříchy jsou zároveň důsledkem, nahromaděním a spojením mnoha osobních hříchů. Jde povětšinou o osobní hříchy jak toho, kdo působí a podporuje bezpráví nebo ho využívá, tak toho, kdo, ačkoli určitým způsobem může přispívat k vyvarování se, odstranění nebo alespoň omezení některých společenských zel, zanedbává tuto možnost z línosti, ze strachu a pro hanebné spiklenecké mlčení, kvůli zatajování spoluúčasti na zločinu nebo z nedbalosti nerozhodné povahy; tak toho, který jako příčinu svých výmluv uvádí, že svět nelze změnit; tak také toho, který se snaží vyhnout námaze a nepříjemnostem“ (Jan Pavel II., ap. exh. *Reconciliatio et paenitentia*, 2–XII–1984, 16).

13Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Lumen gentium*, 36; Jan Pavel II., enc. *Centesimus annus*, 1–V–1991,38; Kompendium, 570. Zpravidla se jedná o proces a ne o okamžitou změnu, což znamená, že věřící musí mnohdy žít v takových strukturách a trpět jejich následky, aniž by se jimi nechali zkazit a aniž by se přestali snažit o jejich změnu. Je dobré uvažovat o Pánových slovech: „Neprosím, abys je ze světa vzal, ale abys je zachránil od Zlého“ (Jan 17, 15).

142. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 74. Srov. Katechismus, 1901.

15„Autorita je vykonávána právoplatně jen tehdy, jestliže usiluje o obecné dobro, a jestliže používá k dosažení tohoto dobra mravně dovolených prostředků. Stane-li se, že vládcové vydají nespravedlivé zákony nebo učiní opatření protivící

se mravnímu řádu, nejsou taková nařízení pro svědomí závazná“ (Katechismus, 1903).

16Jan Pavel II., enc. *Evangelium vitae*, 25–III–1995, 71.

17Jan Pavel II., *Centesimus annus*, 46.

18Jan Pavel II., enc. *Evangelium vitae*, 70. Papež má na mysli zvláště právo na život každé nevinné lidské bytosti, proti němuž se staví zákony o potratu.

19Jan Pavel II., enc. *Centesimus annus*, 46.

202. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 26. Srov. Katechismus, 1906.

21„Ve jménu obecného dobra je veřejná moc zavázána respektovat základní a nezadatelná práva lidské osoby. Obecné dobro spočívá zvláště v podmínkách pro uplatňování

přirozených svobod, které jsou nezbytné pro plný rozvoj lidského povolání“ (Katechismus, 1907).

22Autorita má respektovat princip subsidiarity a podporovat soukromou iniciativu, má se snažit, aby každý měl k dispozici, co potřebuje, aby mohl vést důstojný život: potravu, oblečení, zdraví, práci, vzdělání a kulturu, pravdivé informace atd.: srov. Katechismus, 1908 a 2211.

23Mír není nepřítomnost války. Míru nelze dosáhnout bez zajištění důstojnosti lidí a národů: srov. Katechismus, 2304. Mír je „pokoj řádu“ (sv. Augustin, *O Boží obci*, 19, 13). Je dílem spravedlnosti: srov. Iz 32, 17. Autorita má pomocí dovolených prostředků usilovat o „bezpečnost společnosti a jejích členů. To je základem práva na oprávněnou osobní a kolektivní obranu“ (Katechismus, 1909).

24„Společenský řád a jeho pokrok musí být neustále zaměřen k dobru lidí (...) a ne naopak“ (2. vatikánský koncil, enc. *Gaudium et spes*, 26).

25Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 19.

26Jan Pavel II., enc. *Centesimus annus*, 55. Srov. 2. vatikánský koncil, *Gaudium et spes*, 11 a 41.

27Srov. Jan Pavel II., enc. *Evangelium vitae*, 21–24. Jan Pavel II. poté, co hovořil o omylu ideologií, dodal: „Ptáme-li se dále, odkud pramení toto mylné pojetí podstaty osoby a "subjektivity" společnosti, odpověď je jen jedna: jeho hlavní příčinou je ateismus. V odpovědi na Boží výzvu, která se projevuje i v pozemských věcech, si člověk uvědomuje svou nadpřirozenou důstojnost. (...) Popírání Boha olupuje osobu o její kořeny a vede tak ke společenskému řádu neuznávajícímu důstojnost a

odpovědnost lidské osoby“ (Jan Pavel II., enc. *Centesimus annus*, 13).

28Člověk může budovat společnost a „řídít zemi bez Boha, bez Boha ji však nakonec bude řídit pouze proti člověku. Vylučující humanismus je nelidský humanismus“ (Pavel VI., enc. *Populorum progressio*, 26–III–1967, 42). Srov. Jan XXIII., enc. *Mater et magistra*: AAS 53 (1961) 452–453; 2. vatikánský koncil, konst. *Gaudium et spes*, 21; Benedikt XVI., enc. *Deus caritas est*, 25–XII–2005, 42.

29Srov. Lev XIII., enc. *Diuturnum illud*: Acta Leonis XIII., 2 (1882) 277 a 278; Pius XI., enc. *Caritate Christi*: AAS 24 (1932) 183–184.

30Někteří „v křesťanství vidí jen soubor pobožností nebo úkonů zbožnosti, ale nechápou, že zahrnuje situace všedního života, cit pro nouzi bližního a snahu o odstranění nespravedlností“ (sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, 98).

31Existuje hluboké „vzájemné působení lásky k Bohu a bližnímu (...). Chybí-li zcela v mém životě dotyk Boha, pak mohu v druhém vidět jen jiného člověka a nedokáži v něm poznat Boží obraz. Když ale ve svém životě zcela vynechám pozornost k bližnímu a kdybych chtěl být pouze „zbožný“ a jenom konat své náboženské povinnosti, potom uschne i vztah k Bohu“ (Benedikt XVI., enc. *Deus caritas est*, 18). Srov. Jan Pavel II., enc. *Evangelium vitae*, 35–36; Kompendium, 40.

32„Každá práce vyžaduje přípravu a později trvalé úsilí o zlepšování této připravenosti a její přizpůsobování novým podmínkám a okolnostem. Tento požadavek je zvláště důležitý u těch, kdo usilují o řídicí místa ve společnosti, neboť to je velmi významná služba, na níž závisí blaho všech“ (*Rozhovory s mons. Escrivou de Balaguer*, 90).

33„K lepšímu světu se přispívá pouze tím, že se koná dobro nyní a v první osobě, s veškerou vášní a kde je to jen možné“ (Benedikt XVI., enc. *Deus caritas est*, 31b).

342. vatikánský koncil, konst.
Gaudium et spes, 30.

35„Člověk nebo společnost, která se nenechá tváří v tvář utrpení nebo nespravedlnosti pohnout k jednání a nesnaží se je zmírnit, to není člověk nebo společnost podle Kristova Srdce. Křesťané by se měli, ponechávající co největší osobní svobodu při zkoumání a uplatňování různých řešení, tedy se samozřejmým pluralismem, shodnout ve společném úsilí – sloužit lidstvu. Jinak nebude jejich křesťanství Ježíšovým slovem ani životem, bude to jen pouhá maska, podvod vůči Bohu i vůči lidem“ (sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, 167).

36Jan Pavel II., enc. *Centesimus annus*, 48. Srov. Katechismus, 1883; Kompendium sociální nauky církve, 186 a 187.

„Zásada subsidiarity odporuje všem formám kolektivismu. Klade meze státním zásahům. Zaměřuje se na sladění vztahů mezi jednotlivci a společnostmi. Směřuje k nastolení spravedlivého mezinárodního řádu“ (Katechismus, 1885).

Bůh „přiděluje každému tvoru takovou roli, kterou je s to vykonávat podle schopností vlastních jeho přirozenosti. Tento způsob vlády má být napodobován ve společenském životě. Boží počínání při řízení světa, které svědčí o jeho velmi hluboké úctě k lidské svobodě, by mělo inspirovat moudrost těch, kteří vládou lidským společenstvím. Mají si totiž počínat jako služebníci Boží prozřetelnosti“ (Katechismus, 1884).

37Zákonná spravedlnost je ctnost, která nabádá osobu k tomu, aby dala společenství to, co mu jako občan právem dluží: srov. Katechismus, 2411.

„Podřízenost autoritě a spoluzodpovědnost za obecné dobro nesou s sebou mravní požadavek platit daně“ (Katechismus, 2240).

„Podvod a jiná obcházení, jimiž se někteří vyhýbají zákonným omezením a sociálním povinnostem, je třeba rozhodně odsoudit, protože jsou neslučitelné s požadavky spravedlnosti“ (Katechismus, 1916).

38„Jde především o vzájemnou propojenost, chápanou jako systém určující vztahy v současném světě, v jeho složkách: hospodářské, kulturní, politické i náboženské. Jde o propojenost, která je přijímána jako *morální kategorie*. Je-li za takovou uznávána, pak jí odpovídá – jako postoj mravní a společenský, jako

"ctnost" – *solidarita*" (Jan Pavel II., enc. *Sollicitudo rei socialis*, 38).

39Srov. Kompendium, 193–195.

40Srov. 2. vatikánský koncil, *Gaudium et spes*, 75.

41Jan Pavel II., ap. exh. *Christifideles laici*, 30–XII–1988, 42.

42Když například, „není možno zrušit takový zákon a vrátit se k původnímu stavu, mohou poslanci, jejichž odpor vůči potratu je jasný a všeobecně známý, podporovat hlasování o návrzích, které *chtějí zmírnit škody*, takovým zákonem působené, a oslabit tak jeho zhoubný účinek s ohledem na veřejnou kulturu či morálku“ (Jan Pavel II., enc. *Evangelium vitae*, 73).

43Je záležitostí laiků, aby „z vlastní iniciativy a aniž by čekali pasivně na pokyny a nařízení pronikali s křesťanským duchem do mentality a

zvyků, zákonů a struktur jejich životních společenství“ (Pavel VI., enc. *Populorum progressio*, 81). Srov. 2. vatikánský koncil, konst. *Lumen gentium*, 31; konst. *Gaudium et spes*, 43; Jan Pavel II., ap. exh. *Christifideles laici*, 15; Katechismus, 2442.

© *Fundación Studium*, 2016

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/
tema-30-clovek-a-spolecnost/](https://opusdei.org/cs-cz/article/tema-30-clovek-a-spolecnost/)
(28.03.2025)